

משה שטרנשוס

כבן־צבי וכפריבר, כן נתנסה גם שטרנשוס בכור ההיתוך של „בצלאל“, ועשה בו שלש שנים בציור, פיסול ומעשה־מקשה. אולם לארבע שנות שהותו בפאריס היתה השפעה מכרעת על דרכו באמנות: הוא החליט להתרכז בפיסול בלבד. עד לפני פחות מעשר שנים היה שטרנשוס מי שנוהגים לציין בשם פסל ריאליסטי. הפורטרטים שלו היו עדינים ואינטימיים; ה„עירומים“ — רוויי עסיסיות משהו מסורבלת לפרקים, אך מתעדנת משום הבעתם הענוגה של הפנים. אפשר היה להבחין ביצירותיו בהשפעות כה שונות כלמברוק, רודן ודספיו: הדיפורמציה המוארכת של הראשון, החושנות הגועשת של השני בגילוף הגופות, הפסיכולוגיזם של השלישי בדיוקן. כל אלה התרוצצו ביצירותיו של שטרנשוס ומנעו התגלות נימתו האישית. והנה חל משבר באופי יצירתו. הוא התחיל „מקציע“ את צורותיהן העגולות של יצירותיו. השוקיים, הירכיים, הכתפיים, הראש — החלו מתרחקים מ„העגלתם“ הטבעית ונעשו „מרובעים“. אולם זה לא היה אלא שלב בדרך התקרבותו של שטרנשוס אל הפיסול האבסטרקטי.

שלוש היצירות המופיעות כאן, הן המשך דרכו של שטרנשוס בפיסול המופשט. ב„דמות היושבת“ (לוח מס' 102) ניכרת השפעתו של הנרי מור, אך תפיסתו האישית של שטרנשוס מתגברת על ההשפעה ומהווה סינתיזה בין ה„ריאליזם הגיאומטרי“ הקודם שלו ובין חיפושי מימוש מקורי לאידיאה.

ב„דמות התנכית“ (לוח מס' 103) יש תנופה נאה. ב„צפור הפצועה“ (לוח מס' 104) יש ליריזם של צורות, הקרוב להשגתם של רבים. המושג שיש לו לאמן מן הנושא, הוא פשוט ומתקבל על הדעת. צורות־הגילוף הן יפות ותנועתן השונה של שתי הכנפיים היא המפתח לפענוח הרעיון.